

Marcel Koprol

PRIKRITA OZADJA OB IZMENJAVI SANKCIJ MED ZDA IN RUSKO FEDERACIJO

Izmenjavanje sankcij med ZDA in Rusko Federacijo

Presenetljivo, pa tudi zelo nenavadno je, kako se je julijsko medijsko "napenjanje mišic" med Rusko Federacijo (RF) in ZDA, kot v diplomatskem jeziku radi poimenujemo bilateralno uvajanje sankcij, proti sankcij in odpovedovanje gostoljubja diplomatom, ki si jih medsebojno izmenjujejo države na mednarodnem prizorišču, kasneje brez velikega medijskega in političnega pompa umaknilo nekam na obrobje mednarodnega dogajanja. O omenjenih potezah obeh držav, oziroma njunih predsednikov, skoraj nihče več ne govori, pa čeprav so prav odnosi med tema državama tako pomembni za vzdrževanje globalnega ravnotežja in varnosti naše sedanosti. Namesto tega je pozornost mednarodne skupnosti usmerjena na Korejski polotok¹, na mednarodni terorizem, na spore med državami na Arabskem polotoku, pa tudi na Brexit in neproduktivno prerekanja med Vel. Britanijo in EU.

Toda vrnimo se nazaj k julijskim dnevom in k začetnim potezam obeh držav pri uvajanju njunih medsebojnih sankcij. Našo pozornost takoj vzbudi zanimivo zaporedje obeh datumov sprejetih odločitev, saj sta zelo indikativna in zgovorna. Pokažeta nam, da sta predsednika naložila nove sankcije vsak drugi državi v zelo zanimivem sosledju, ki sporočilno sploh ni tako nepomembno. **Ruski predsednik Putin** je, kot odgovor na v ameriškem Kongresu izglasovane in še ne podpisane ameriške sankcije proti njegovi državi, ruske proti ukrepe² podpisal 28. julija 2017³. V njih je odpovedal gostoljubje 755 ameriškim diplomatom⁴ in drugim administrativnim in

¹ Res je, da so posnetki izstreljenih raket in vojaških manevrov zelo dramatični in politični ozračje skrajno preteče in negotovo (op. avtorja).

² V resnici gre za sankcije (op. avtorja).

³ Diplomati morajo s 1.9.2017 zapustiti ozemlje RF, kar je v diplomatskih odnosih "zelo velikodušen rok" ukrepa, ki naj bi bil "oster" politični odgovor ZDA (op. avtorja).

⁴ V tej kvoti je zajeto 100 ameriških diplomatov, ostalo je administrativno osebje, ki so v veliki večini ruski državljani (op. avtorja).

strokovnim uslužbencem, ki so delali na njihovem veleposlaništvu v Moskvi ter zasegel dačo na obrobju Moskve, ki so jo uporabljali Američani. Trump pa je sankcije, ki so jih izglasovali izvoljeni predstavniki v ameriškem Kongresu, podpisal 2. avgusta 2017⁵. In kaj je v tem sosledju tako indikativnega? Najprej nam pade v oči datum sprejetega ruskega povračilnega diplomatskega odgovora, kajti Putinovo reakcijo se da iz njega razumeti kot odgovor Kongresu za sprejem sankcij proti njegovi državi in ne kot odgovor ameriškemu predsedniku, s katerim si ruski predsednik še vedno želi obdržati "primerne odnose".

Ko je **predsednik Trump** 2. avgusta končno tudi podpisal nove ameriške sankcije proti Rusiji, čemur se seveda ni mogel izogniti, ker bi njegov veto v Kongresu gladko preglasovali, je bila Putinova taktika odkritega, zato pa tem bolj tveganega diplomatskega gambita na odprti mednarodni sceni poplačana, saj je ameriški predsednik v svojem značilnem odzivu na pomembnejše politične dogodke, namesto na Rusijo, svojo jezo stresel nad ameriške kongresnike, saj je zapisal (v prevodu vsebinsko povzemamo sporočilo njegovega čivka), "naši odnosi z Rusijo so na najnižji in zelo nevarni točki. Za to gre zahvala Kongresu, torej istim ljudem, ki nam ne morejo zagotoviti niti novega zakona o zdravstvu".

V svojem komentarju na takrat tudi uradno dodatno uvedene sankcije ameriškega Kongresa proti Rusiji se je kasneje odzval tudi Putin, ki jih je imenoval "cinično početje", saj te, uvedene po tako dolgem obdobju po končanih lanskoletnih ameriških volitvah, za Rusijo predstavljajo zgolj drugi krog kaznovanja za nekakšen že v preteklosti "storjen morebiten politični prestopek". V Moskvi so prepričani, da je do tega prišlo izključno zaradi notranjih ameriških političnih razmer, in zato, ker je, kot je izjavil ruski **PV Medvedev**: "nova ameriška administracija postala povsem ne operativna, saj je svoja pooblastila prepustila svojim izvoljenim predstavnikom v Kongresu".

Kdo in kaj se v resnici skriva za uvedenimi sankcijami ameriškega Kongresa?

Uradna Moskva, ki na nove sankcije gleda zelo pragmatično, je torej prepričana, da je bila njihova uvedba v resnici zapoznala ameriška kazen za nekatera njihova dejanja iz preteklosti ter za izid zadnjih ameriških volitev, v katera, po ameriškem prepričanju, naj bi bila Rusija z

---

⁵ Kasneje pa so v ameriški administraciji dodali še zahtevo, da Rusija zapre svoj konzulat v San Franciscu (op. avtorja).

nekaterimi dejanji tudi vpletena: to pa Moskva vztrajno in odločno zanika. Te svoje ocene v Moskvi bazirajo na izjavi, ki jo je podal **direktor CIA, Mike Pompeo**, ko je dejal, "da Rusija že več desetletij poskuša na različne načine spodkopati ameriško demokracijo". Prav ta izjava pa za Putina predstavlja jasno potrditev, da gre pri sprejetih novih sankcijah najprej za merjenje politične moči med različnimi vejami ameriške oblasti, ki zdaj poteka na notranje političnem prizorišču ZDA na račun ameriško ruskih političnih odnosov.

Putin namreč iz izrečenih besed zelo logično ocenjuje, da je zelo nenavadno, če so Američani res desetletja čutili, da Rusija ogroža njihovo demokracijo, da se na tako utemeljenih podlagah že takrat pod nobenim ameriškim predsednikom niso odločili za uvedbo kakršnih koli sankcij proti njegovi državi. Zato je za Moskvo sedanja podlaga ameriškega Kongresa za uvedbo dodatnih sankcij proti Rusiji predvsem rezultat ameriških notranjih političnih bojov za prevlado, ki izhajajo iz velikega razočaranja po ameriških predsedniških volitvah.

Ko skušamo poiskati dokaze in z njimi opredeliti ruske vsebinske podlage, ki služijo pri oblikovanju paradigme takemu razmišljanju, znova in znova naletimo na izhodiščno oceno, ki se je zelo udomačila v Kremlju: sedanja odločitev ameriških kongresnikov je v resnici kaznovanje za nazaj in za volilni izid ameriških predsedniških volitev, na katerega pa v Moskvi nikoli niso imeli direktnega vpliva. Pri tej oceni v Kremlju tudi izhajajo iz tonov in pod tonov samih razprav ameriških kongresnikov ob sprejemanju sankcij, saj iz vsebine razprave razumejo, da je zanje "Rusija ameriška nasprotnica in ni nobena partnerica in to ne samo zato, ker naj bi se vmešavala v njihov volilni proces, ampak tudi zato, ker se vmešava v notranje zadeve svojih sosed ter razpolaga z jedrskim orožjem, s katerim ogroža varnost ZDA".

Tako formulirano rusko razumevanje zadnjih dogodkov v ameriškem Kongresu pa novo uvedene sankcije postavlja v drugačen, vsebinsko globlji kontekst, ki navidezno splošnost sporočila ameriških sankcij spreminja in jo postavlja v nov politični okvir, za katerega pa v Moskvi menijo, da se ga morajo lotiti drugače. Moskva namreč zdaj te nove sankcije obravnava kot vsebinski politični problem, kateri zahteva pogajanja, da bi ga lahko razrešili. Do takrat pa Moskva, brez dvoma, razumljivo, svojih stališčih in potez, ki jih vleče na mednarodnem prizorišču, zaradi sprejetih sankcij ne bo na noben način spreminjala.

Zapisani presoji v prid in podkrepitev velja spomniti na izjavo⁶ ruskega predsednika Putina, ki jo je leta 2008 dal v pogovoru za CNN, ko je svetovni javnosti brez dlake na jeziku povedal, "da so pred predsedniškimi volitvami, na katerih sta se soočila John McCain in Barak Obama, republikanski politiki spodbujali gruzijskega predsednika Sakashvilija, da napade Južno Osetijo, ker so si tako želeli za svojega kandidata pridobiti dodatno podporo ameriških volivcev. Takrat je namreč predsedniški kandidat McCain Obami očital, da so njegova stališča do Rusija preveč popustljiva".

Izidi ameriških predsedniških volitev leta 2008 so znani, Obama je prevzel vodenje države in v odnosih z Rusijo sta Obama ter njegova državna sekretarka Clintonova že takoj naslednje leto začela s procesom postopnega popuščanja in izboljševanja rusko ameriških bilateralnih odnosov, kar je bilo v nasprotju z republikansko doktrino vodenja bilateralnih odnosov z Rusijo. Zato dobivajo sankcije, ki jih je izglasoval ameriški Kongres, še neko dodatno konotacijo, saj iz njih izžareva **McCainovo zapoznelo zmago slavje** tako nad Obamo, kot tudi nad sedanjim predsednikom Trumpom. Toda zdaj je ta zmaga še bolj izrazita in boljšim bilateralnim odnosom še manj naklonjena, kajti izglasovali so jo tako republikanci, kot tudi demokrati, ki na vsakem koraku kažejo svoj odklonilni odnos do Trumpove administracije.

Sprejete sankcije razdvajajo tudi ameriške zaveznice.

Žal pa odločitev ameriških kongresnikov s seboj prinaša tudi druge, ne samo bilateralne posledice. Znani postulat, s katerim se da najbolje pojasniti dogajanje na mednarodnem prizorišču pravi, "da se mednarodni odnosi ne odvijajo v političnem vakuumu, ampak v okolju, kjer delujejo številni mednarodni subjekti, ki ga v skladu s svojimi interesi skupno dopolnjujejo in oblikujejo". Zato je vsako enostransko dejanje, ki vsebinsko posega na mednarodno politično prizorišče in ga posledično tudi spreminja, zelo tvegano dejanje, ker zanemarja interese drugih, predvsem partnerskih in zavezniških držav. S tem pa so ameriški kongresniki, ki so sankcije pripravili brez kakršnega koli posveta s partnerji iz EU in zveze Nato, prekinili še eno dolgoletno uveljavljeno tradicijo predhodnih posvetovanj z državami članicami obeh mednarodnih integracij, saj nov krog sankcij posega tudi v njihove bilateralne odnose z Moskvo.

---

⁶ Tej izjavi nihče iz krogov poraženega predsedniškega kandidata takrat ni oporekal (op. avtorja).

V preteklosti so vse ameriške administracije stremele k temu, da so se skupaj s svojimi partnerji v podobnih primerih, ko so se proti kateri od držav namenile uvesti sankcije⁷, najprej posvetovale in šele nato dogovorile o enotnem stališču, ki je izražalo visoke moralne standarde, izhajajoče iz skupnih vrednot držav zahodnih parlamentarnih demokracij. Na ta način so se države, ki so sankcije uvedle, tudi izognile očitkom, da sprejemajo odločitve na osnovi politike lastne moči. Žal pa v primeru novega kroga ameriških sankcij temu ni bilo tako in posledica tega enostranskega dejanja je, da so zato, ker ameriška odločitev za uvedbo novih sankcij proti Rusiji ni bila dogovorjena z državami članicami EU in zveze Nato, uvedene sankcije naletele na kritičen odziv v Evropi. Kritične pa niso samo države, ki imajo tradicionalno dobre odnose z Moskvo, ampak tudi druge; in ne nazadnje, tudi v EK so nad tako odločitvijo vidno presenečeni.

In končno, še ene, za Evropo zelo pomembne posledice ne gre prezreti. Ameriški politiki so s sprejetjem sankcij, s katerimi so želeli zaradi notranje političnih razlogov, kaznovati svojega predsednika ter vplivati na raven bilateralnih odnosov z Rusijo, v resnici prizadeli tudi odnose in razmerja med državami članicami EU. Če iz kritične distance pogledamo skozi strateško brezbarvno prizmo medsebojnih razmerij na mednarodnem prizorišču, lahko z zaskrbljenostjo zaključimo, da so ameriški kongresniki dosegli tisto, za kar se Moskva trudi že dalj časa: novo oslabitev enotnosti evropske integracije, kar bo Moskvi ponujalo dodatno priložnosti za poseganje v notranja razmerja znotraj EU, ter ugodne ozračje za nastajanje novih nesoglasij med ZDA in EU, ki bi lahko imela dolgoročne posledice tudi na druge oblike evro atlantskega partnerstva, predvsem na delovanje zveze Nato.

---

⁷ Tako so bile tudi prve sankcije proti Rusiji, ki so bile uvedene leta 2014, rezultat usklajenega pristopa ZDA in njenimi zaveznicami v EU (op. avtorja).